

СТ А Н О В И Щ Е

От доц. д-р ИВО СТАМБОЛИЙСКИ

Относно дисертационен труд на тема:

„ВЪЗНИКВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА СИСТЕМАТА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ В КАЗАХСТАН“

С автор ЕРКИН ТУРАШЕВИЧ ИСИМБАЕВ

1.Актуалност и значимост на разработвания проблем.

Актуалността на темата не буди съмнение. Вниманието на обществото към хората от т.нар. „трета възраст“ е свързано не само с осигуряването на здравни услуги, но и с възможностите за тяхното повторно включване в социалните и трудовите отношения чрез участието им в системата за допълнително образование.

Изследването се основава на 5 годишна изследователска програма „Неделно образование за възрастни“ под егидата на ЮНЕСКО, проведена от Центъра за образование и свободно време за възрастни в град Кокшетау, Акмолинска област, Казахстан. За цел на изследването се посочва изучаването на историята на създаването и етапите на развитие на системата за образование на възрастните в Казахстан. Това е в съзвучие със стратегическите цели и приоритетни направления за развитието на образованието в дългосрочен и средносрочен план на перспективите, което са определени от Държавния глава в „Стратегия за развитие на Казахстан – 2050 г.“, както и в Държавната програма за развитието на образованието в Казахстан за периода 2011-2020 г. Създаването и развитието на Центъра за образование на възрастни „Парасат“ към Института за повишаване на квалификацията е начин да се разработят и осъществят образователни програми за хора от третата възраст.

2. Обща характеристика и структура на дисертационния труд.

Дисертацията е в обем от 178 страници страници. Състои се от увод, три глави, заключение и списък на използваните източници и 11 приложения (54 страници). Библиографията показва задълбоченото проучване на темата, на базата на изследвания на икономисти, психолози, педагози и управленци. В края на всяка глава се извеждат изводи от направеното изследване.

Обект на изследването е организираната културно-образователна среда за възрастни, а предмет на изследването – дейността, насочена за организацията на културно-образователната среда за възрастни.

Обектът, предметът, целта и изследователските задачи са посочени ясно и логиката на изследването дава възможност да се постигнат поставените цели и задачи. Прави впечатление точното и ясно формулиране на изводите от проведеното изследване.

Специален интерес представлява **гл. 1. „Научно теоретически аспекти на образованието за възрастни“**. Тук са изяснени интересът на обществото към проблема за образованието за възрастни и са посочени причини, като: стареенето на обществото, „полуразпада на професионалната компетентност“, миграционните процеси и различни психологически причини. Търсен е отговор на въпроса: При какви условия образованието може да играе позитивна роля, като се посочват ролята и значението на формалното, неформалното и информалното образование. Специално внимание се отделя на андрогогиката, като дял на педагогическата наука, който разкрива теоретическите и практически проблеми при обучението на възрастния човек ; посочват се нейните основни принципи. Специално внимание е отделено на историческия обзор на образованието за възрастни в европейските страни, особено скандинавските, Канада и Корея, сериозен анализ е направен и на образованието за възрастни в Русия.

Втора глава е посветена на състоянието на образованието за възрастни в Казахстан. Отчитайки, че идеята за „образование през целия живот“ е нова за Казахстан, е показано, че това е свързано с трудностите за адаптация на възрастното

население, ръста на безработица, намаляването на доходите на населението, отсъствие на трудови навици и т.н. Особено трудно е положението на жителите на селските райони, които са практически неконкурентноспособни на пазара на труда. Създаването на Центъра „Образование на възрастните“ през 2011 г. е опит да се създадат основите за образование за възрастните, като се почерпи международен опит и се направят маркетингови проучвания по този въпрос в Акмолинска област. Подробно е представена структурата на управление на Центъра за образование на възрастните на основата на приетите нормативни документи.

Трета глава показва анализа на резултатите от представителното анкетно изследване, свързано с необходимостта от обучение на възрастното население, отношението на населението към този проблем, основните проблеми, които трябва да се решават при този тип обучение.

3. Научни приноси в дисертационното изследване.

Изведените научни приноси (стр. 30) от Автореферата очертават постигнатите резултати. Това е един цялостен принос към образователната политика в Казахстан, насочена към възрастните хора. Резултатите от това теоретично изследване и практическото апробиране на концепцията за дейността на Центъра за обучение на възрастни са основа, върху която може да се изградят и други такива центрове.

4. Литературна осведоменост и компетентност.

Докторантът е показал добро познание на литературата, свързана с обучението на възрастни, както и с основните етапи, свързани с обучението на хора от т.нар. „трета възраст“ в някои европейски страни. Би могло да се търсят и някои основни проблеми, които се решават в България, свързани с обучението на възрастни хора, но това е свързано с един сравнителен анализ, което би утежило изследването.

5. Критични бележки.

Работата може да бъде подобрена, ако в бъдеще се разшири изследването с цел то да бъде публикувано, като се прибави демографска статистика – за пенсионери, за образователното ниво на пенсионерите, за възможностите на пазара на труда и т.н. Не става ясно и предложените програми : за компютърна грамотност, за английски език и

арт-терапия - как се вписват в потребностите на различните категории възрастни хора и как могат да спомогнат за социалното им включване в трудовата и социалната дейност на обществото.

7. Заключение.

Първо, направените от мен общи препоръки и забележки в никакъв случай не омаловажават изследването, направено в дисертационния труд на Еркин Исимбаев.

Второ, на основата на представените резултати: дисертацията, автореферата и публикациите, свързани с дисертационния труд, както и съдържащите се в тях приноси, предлагам на уважаемите членове на Научното жури **да присъдят** ОНС „Доктор“ по научна специалност 3.7 „Администрация и управление“ на **г-н Еркин Исимбаев**.

05.01.2019 г.

Рецензент:

В а р н а

(доц. д-р И. Стамболийски)